

POUL EGEDE GLAHN
PRÆSTEN, DER VIEDE KONG CHRISTIAN IX OG
DRONNING LOUISE
VED
HANS EGEDE GLAHN

Den 26. Maj 1842 stod der i Berlingske Tidende følgende officielle Meddelelse:

Kongehuset.

I Aften Klokken 9 formæles Hs. Durchlauthighed Prins Christian af Slesvig-Holsten-Sønderborg-Glücksborg med hendes Durchlauthighed Prinsesse Louise Wilhelmine Frederike Caroline Augusta Julie af Hessen i Overværelse af Deres Majestæter Kongen og Dronningen, Kongehusets øvrige Medlemmer, de respektive Hofdamer og Hof-Cavalierer, Geheimestatsministrene, Departements- og Regimentscheferne. Det høje Brudepar vies af Pastor Glahn i Hs. højfyrstelige Durchlauthighed, Landgreve Wilhelm af Hessens Palais paa Amalienborg.

Den følgende Dag fandtes der, saa underligt det end kan lyde for vore Dages Mennesker, ikke en Linie om Brylluppet. Brudeparret var den senere Kong CHRISTIAN IX og Dronning LOUISE, Præsten var den residerende Kapellan ved Garnisonskirken i København POUL EGEDE GLAHN. Han havde 7 Aar i Forvejen – i 1835 – i hele Kongefamiliens Nærværelse konfirmeret Brudgommen i det kgl. Audiensværelse paa Amalienborg, og det var ogsaa ham, der senere døbte Fyrsteparrets første Børn.

Om denne Præst – der var Svoger til Grundtvig – kan det formentlig have Interesse at høre noget nærmere.

POUL EGEDE GLAHN blev født den 28. Oktober 1778 i Ullensvang i Hardanger i Norge, hvor hans Fader dengang var Sognepræst. Faderen, der tidligere havde været Missionær i Grønland, var titl. Professor i det grønlandske Sprog ved Københavns Universitet, Med-

lem af Det kgl. norske Videnskabernes Selskab i Trondhjem, Provst HENRIK CHRISTOPHER GLAHN¹. Moderen, GJERTRUD KIRSTINE GLAHN, født EGEDE², var Datter af Grønlands Apostel Hans Egedes Søn, Biskop POUL EGEDE³. Poul Egede Glahn blev i Daaben opkaldt efter sin fornævnte Morfader.

Da Drengen var 3 Aar gammel (1781) blev Faderen forflyttet til Falster som Sognepræst til Nørre Vedby og Nørre Alslev med Bopæl i Riserup Præstegaard og i denne Præstegaard tilbragte han sin Barndom. Faderens Nabopræster og gode Venner var Provst DIDERIK NICOLAI BLICHER³ (af samme Slægt som Digteren Steen Steensen Blicher) i Gunslev og Provst SØREN INGEMANN⁴ (Digteren Bernhard Severin Ingemanns Fader) i Torkildstrup, og Ungdommen fra de 3 Præstegaarde kom meget sammen. I sin Levnedsbog nævner B. S. Ingemann, at han fra sin Faders Dødsdag mindes Poul Egede Glahn's milde, deltagende og vemodige Blik. Ingemann omtaler hans smukke Udseende, og at „han i sit Ansigt havde Meget, der erindrede om de berømte Egeders Portraiter i Faderens Bøger om Grønland“.

Efter først at have faaet privat Undervisning i Hjemmet kom Glahn 1794 til Randers lærde Skole, hvorfra han 1797 blev Student.

I 1803 blev han cand. teol. og blev samme Aar forlovet med fornævnte Provst Blichers Datter, MARIE BLICHER⁵. Hun var Ingemanns Barndomskærlighed; i sin Levnedsbog kalder Ingemann hende „Falsters yndigste Pige“ og „Øens Skjønheds-Prindsesse.“

I Tiden 1803 til 1808 har Poul Egede Glahn formentlig fortsat haft Ophold i København og undervist i forskellige Skoler. At han var i København i Aaret 1807 under Englændernes Bombardement af Byen, fremgaar af 2 forskellige Kilder. Saaledes fortæller daværende Student, senere Borgmester og Byfoged i Roskilde, Etatsraad LAURITZ FOSS⁶ i sine Erindringer fra København 1807, at hans faa Skiltinger var medgaaede, inden den egentlige Belejring indtraadte, og at han begyndte at mangle Føde. Da hændte det sig, at han blev posteret som Skildvagt paa Slotsholm Vagt, og at Poul Egede Glahn kom til ham og spurgte, hvorledes det gik ham. „Jeg svarede ham:

¹ Henrik Christopher Glahn (1738-1804). Gift med Gjertrud Kirstine Egede (1748-1816).

² Poul Egede (1709-1789) Missionær i Grønland, 1779 titl. Biskop over Grønland.

³ Diderik Nicolai Blicher (1746-1805). Gift 1782 med Mette Poulsen (1751-1826).

⁴ Søren Ingemann (1735-1799).

⁵ Bodil Marie Elisabeth Blicher (1783-1862).

⁶ Lauritz Foss (1787-1875).

efter Omstændighederne „godt“, men berørte tillige saa løseligen med et Smil min Forfatning, thi den forekom mig selv halv komisk, hvorpaa han greb i sin Lomme og gav mig nogle Smaapenge med den Yttring, at han ikke havde flere Penge hos sig. Dermed var Dagens Nød for mig afhjulpen“.

Endvidere fremgaar det af „Domprovsten i Roskilde“ (Memoirer og Breve X, udgivet af Clausen og Rist), at Glahn i 1807 var i Studenter-Korpset, medens hans forlovede sammen med sin Moder og 2 Søstre var paa Besøg hos Domprovst M. HERTZ¹ i Roskilde. Domprovstens Datter fortæller om Mødet mellem de forlovede: „Nogle Dage efter at Bombardementet var standset, inden Efterretningen om Flaadens Udlevering endnu var naaet ud til Roskilde, sad vi en Eftermiddag roligt i vor Dagligstue, da Døren gik op, og en i mine Barneøjne dejlig ung Mand i Studenteruniform traadte ind. I samme Nu laa Marie Blicher i hans Arme. Det var den unge Glahn, som havde benyttet det første Øjeblik, da Stadens Porte blev aabnede, for at ile ud til sin Elskede. — Da den unge Glahn hin Eftermiddag havde meddelt sin tilkommende Svigermoder alt, hvad han vidste, trak han og hans lille Marie sig tilbage til den noget afsides liggende Havestue for at tale lidt sammen i Enrum. Om jeg fik et Ærinde derop, eller om „den smukke Student“ tiltrak mig saa meget, ved jeg ikke, men kun at jeg kom derind lidt efter, og at jeg syntes, at jeg aldrig havde set noget dejligere end dette smukke Par Arm i Arm paa den lysegrønne Damaskes Ottoman og halvt med Taarer og halvt med Smil hviskende meddelte hinanden deres Længsel, Angst og Glæde under den pinlige Adskillelse.“

I April 1808 blev Poul Egede Glahn personel Kapellan hos fornævnte Domprovst i Roskilde, og d. 15' Maj s. A. blev han gift med Marie Blicher. Allerede i September s. A. blev han paa Indstilling af Grev Danneskiold-Samsøe² kaldet til Sognepræst for Ulsø og Braaby Menigheder i Sjællands Stift med Bolig i Olstrup Præstegaard. I dette Embede efterfulgte han den samme Aar afdøde Sognepræst HANS CHR. WINTHER³, Digteren Christian Winthers Fader. Enken

¹ Jens Michael Hertz (1766–1825). 1804 Domprovst i Roskilde, 1819 Biskop i Ribe.

² Christian Conrad Sophus Greve Danneskiold-Samsøe (1774–1823) Overdirektør for Gisselfeld Kloster.

³ Hans Christian Winther (1759–1808). Sognepræst 1793 til Fensmark-Rislev, 1807 til Ulsø-Braaby. Gift 1794 med Johanna Dorothea Borchsenius (1767–1830). Hun gift 2° 1811 med Sognepræst, senere Biskop over Lolland-Falsters Stift Rasmus Møller (1763–1842).

blev boende i Sognet foreløbig, og hun og hendes eneste Søn blev venskabeligt knyttet til de unge Præstefolk. Saaledes skriver Fru Winther i et Brev 1809 til Kamma Rahbek i Bakkehuset: „Forresten komme vi med vor gode Villie ikke andre Steder end hos Glahns, hvor vi have indført vor Maneer at leve paa. Andre Steder sidder man paa Stads og kjeder sig, og det smager os ikke, da vi leve ret vel hjemme.“

Olstrup ligger ca. 3 Mil Nord for Udby, hvor Nicolai Frederik Severin Grundtvig i Maj 1811 blev personel Kapellan hos sin Fader. Præstefruen i Olstrup, Marie Glahn, havde som Præstedatteren i Gunslev, Marie Blicher, været Genstand for Grundtvigs første Kærlighed. Nu kom Grundtvig af og til paa Besøg i Olstrup Præstegaard og traf her Marie Glahn's Søster, LISE BLICHER¹. Saa møder han da Minderne fra Gunslev Præstegaard, Feriedrømmen fra Studenterdagene. Han skrev i September 1811 til Lise og bad om hendes Haand og tog saa senere til Olstrup og hentede hendes Ja. Grundtvig har stemt sine Strengte til Ulsø-Olstrups Pris:

Ulsø-Olstrup, værd at male,
 Med din pæne Præstegaard,
 Med dit Kor af Nattergale,
 Med din Skov af gule Haar,
 Og med Haven, hvor som Pil
 Voxte baade Kys og Smil,
 Med „Hilsæl“, Godmorgen!

I 1818 blev Grundtvig viet til Lise Blicher i Ulsø Kirke² af Pastor Poul Egede Glahn³.

Gennem hele Olstrup-Tiden stod Glahn i livlig Brevveksling med

¹ Elisabeth (Lise) Christine Margrethe Blicher (1787–1851).

² Det er ikke rigtigt, naar det i Patriciske Slægter 2. Samling p. 171 anføres, at Vielsen fandt Sted i København.

³ F. Rønning anfører i sin Bog om N. F. S. Grundtvig II Bind p. 191, at Vielsen foretoges af Grundtvigs Broder Otto – Provst OTTO GRUNDTVIG fra Torkildstrup – men dette er sikkert ikke rigtigt. Landsarkivet for Sjælland har intet herom og ved Henvendelse til Sognepræst Sv. Hultin Hansen i Ulse (tidl. Ulsø) har jeg faaet oplyst, at der heller ikke i Kirkens Bøger dér staar anført, hvem der foretog Vielsen, hvorimod Grundtvigs fornævnte Broder staar opført som Forlover. Man har herefter Lov til at gaa ud fra, at Vielsen er foretaget af Stedets Præst, Poul Egede Glahn. Naar Vielsen ikke er foretaget i København, hvor Bruden var hjemmehørende, men i Ulsø, har det sikkert netop været, fordi Brudeparret vilde vies af den derværende Præst, der var gift med Brudens Søster og tillige var en nær Ven af Grundtvig.

Svogerens Grundtvig. I Anledning af, at det d. 31. Oktober 1817 var 300 Aars Dagen for Reformationens Begyndelse, skrev Glahn d. 25. s. M. til Grundtvig: „Jeg frembærer herved et Ønske for Dig, min Ven! at Du nemlig for min Menighed ville til hver af de to Festdage forfatte en Psalme til at afsjunge efter Prædiken efter en af vore skjønneste Psalmemelodier, af dem vi have af Luther“. Angaaende denne Sag skriver Grundtvig til en af sine Præste-Venner: „Jeg havde besluttet ingen at skrive, naar jeg ei af en christelig Præst anmodedes derom, og det skete ei før i Søndags Aftes, da Glahns Brev derom ankom. Gud har føiet alt saa heldig, at jeg har kunnet opfylde hans Ønske“. De 2 Salmer ved Jubel-Festen var „Som den gyldne Sol frembryder“ og „Guds Kirke er saa fast en Borg“ (En Oversættelse af Luthers „Ein' feste Burg ist unser Gott“).

I 1824 blev Poul Egede Glahn udnævnt til Sognekapellan ved Københavns Garnisons Kirkes civile Menighed. Han skrev i den Anledning til Grundtvig: „For dit trøstende Brev, kjære Ven! være Du oprigtig takket. Jeg kan sige med Sandhed, at Intet gjorde mig bedre end det i hiint Øieblik, da jeg ved Budskabet om min Udnævnelse bestormedes af mange og forskjellige Følelser. Ja, Gud give af sin Naade, at Velsignelse maa vorde Frugten heraf. – Jeg har bedet ham før det blev afgjort, at styre det til det bedste; til ham overlod jeg ganske at gjøre, hvad han fandt at være det nyttigste, og jeg har ikke tilladt mig noget Ønske; Ogsaa det trøster mig nu.“ Det har ikke været let for Glahn – som det ogsaa fremgaar af foranstaaende Udtalelse – at ombytte en Landsbypræsts fredelige Tilværelse i en idyllisk Præstegaard med en Hovedstadspræsts fortravlede Liv. Men Grundtvig var glad for at faa Glahn til København. Han skrev saaledes til Professor Stenersen¹ ved Kristiania Universitet: „De har vel hørt, at Glahn er kommet til Byen som Capellan ved Garnisons-Kirken, og det har, i alle Henseender, glædet mig inderlig. Saaledes christnes dog efterhaanden Hovedstadens Kirker.“

Her i København var det saa, at Glahn – som foran nævnt – konfirmerede og viede den senere Kong Christian IX.

Foruden sit Præsteembede fik han i Hovedstaden meget at tage fat paa. Han udførte saaledes et stort Arbejde for Asylsagen og var i flere Aar Formand for Det Københavnske Asylselskab. Fra

¹ Stener Johannes Stenersen (1789–1835). Teologisk Professor ved Kristiania Universitet.

1831 var han tillige Lærer i Religion og Moral ved Det kgl. Landkadetakademi. En Tid var han Censor ved teologisk Embeds-eksamen.

Endelig var Poul Egede Glahn samtidig Præst ved Stokhuset, der var en Straffeanstalt for Udstaaelse af Slaveri og Fæstningsstraf. I 1841 kom den engelske Filantrop Mrs. ELIZABETH FRY¹ „Fangernes Ven“ paa en af sine mange Rejser til København og besøgte Fængslerne, deriblandt Stokhuset. Hun fremkom med en Kritik af de religiøse Forhold i de københavnske Fængsler og med et Forslag til Forbedringer. Poul Egede Glahn blev af Myndighederne anmodet om at afgive en Erklæring om sit Syn paa Mrs. Frys Skrivelse. Der skal ikke her gaas nærmere ind paa denne udførlige Erklæring, men blot omtales, hvad Glahn i Indledningen nævner om sit Arbejde blandt Fangerne, fordi det giver et godt Billede af denne virksomme og samvittighedsfulde Sjælesørger. Han skriver: „I de 17 Aar, jeg har været Sjælesørger for Fangerne i Stokhuset, er der afholdt Gudstjeneste paa alle de dertil bestemte Dage, en eneste Søndag undtagen, da jeg samme Dags Morgen pludselig blev syg. Desuden har jeg ofte uden for Regelen holdt Gudstjeneste paa Søgnedage. – 1824 begyndte min Virksomhed som Præst ved Stokhuset. Et Aar derefter kom det til min Kundskab, at man fra Stokhuset sendte Slaver ud i en Arrest i Citadellet, hvoraf nogle kunde hense der 10 Aar og derover uden nogensinde i denne lange Række af Aar at høre om de Ting, som angaar Menneskets Frelse. I mit Hjerte beklagede jeg disse Ulykkelige og ledet af Ønsket at virke paa dem det jeg kunde, henvendte jeg mig til Commandantskabet, og det blev da afgjort og af Kongen allernaadigst bifaldet, at jeg satte mig i Forbindelse med disse Fanger, med hvem jeg nu i 15 Aar har været samlet 24 gange om Aaret og i Citadellets Kirke underholdt mig med dem med Bøn, Sang og Prædiken.“ Glahn oplyser ogsaa, at han tidligere har indgivet et Andragende til Kongen om Forbedring af den religiøse Undervisning af Fangerne.

I 1842 udnævntes Glahn til Ridder af Dannebrog.

Han døde i Embedet den 15. Juli 1846 efter faa Dages Sygeleje 67 Aar gammel. Da Grundtvig fik Underretning om Dødsfaldet, sendte han fra Bakkehuset, hvor han dengang boede, Enken et Digt paa 16 Vers:

¹ Elizabeth Fry (1780–1845).

Min Søster! du græder,
 Jeg græder med dig,
 For Jorderigs Glæder
 Bli'r alle til Lig;
 De blomstre, de blegne,
 De synke, de segne,
 Med Døden i Krig!

Ved Poul Egede Glahn's Begravelse den 21. s. M. fra Garnisons-Kirken blev afsunget en af Grundtvig i denne Anledning skrevet Sang, hvis første Vers lød saaledes:

Naar Herren kalder bort her fra
 En Tjener træt til Hvile,
 Guds Engle med Halleluja
 Den salige tilsmile;
 Ved Dag, ved Nat,
 Det toner brat
 Fra Jesu Kongesæde:
 Kom, Tjener tro!
 Gak ind til Ro
 Og til din Herres Glæde!

Grundtvig talte ogsaa ved Begravelsen og sagde i sin Indledning: „Det er en gammel Ven, en af de faa men trofaste, Gud lod mig finde paa Livsbanen, ja, det er en sjælden Ven, jeg i Dag følger til Graven.“ Grundtvig sagde senere i Talen: „Men der er dog eet Ord, som bør lyde højt ved denne stille Discipels Grav, og det er Herrens Ord om Natanael: Se, det er sandelig en Israelit, i hvem der ikke er Svig, – og hvilken Ros, som kan være sand, er vel større end denne!“

Iøvrigt skildredes Glahn ved sin Død som „en særdeles brav og retskaffen Mand, jævn, godmodig, fredelskende og fordringsløs.“

Han efterlod sig 3 Sønner, der alle blev Præster, deriblandt Stiftsprovst HANS EGEDE GLAHN¹, og 2 Døtre, der begge blev gift med Præster, deriblandt HENRIETTE (JETTE) GLAHN², der blev gift med Biskop PETER CHR. KIERKEGAARD² (Søren Kierkegaards Broder).

¹ Hans Egede Glahn (1814–1898). 1859 Stiftsprovst over Aalborg Stift, 1871 Sognepræst til Store-Hedinge.

² Sophie Henriette (Jette) Glahn (1809–1881). Gift 1841 med Peter Christian Kierkegaard (1805–1888). 1857 Biskop over Aalborg Stift, 1867–68 Minister for Kirke- og Undervisningsvæsenet.

Efter sin Mands Død flyttede Enken til sin Mands Broder, Apoteker HANS EGEDE GLAHN¹ i Sorø, og her døde hun 1862. Da Grundtvig af en af hendes Sønner fik Underretning om Dødsfaldet, tog Mindet om hende Form i et Digt, som han begynder saaledes:

Søster til min Ungdoms-Viv,
 Altid mig en kjær Veninde,
 Yndig i dit stille Liv,
 Alt som Rose og Kiærminde,
 Og med Øine himmelblaa
 Kvindeligt som saare Faa!²

KILDER

P. B. Grandjean: Familien Glahn's Slægtebog. 1907. – Bernhard Severin Ingemanns Levnetsbog, skreven af ham selv. Udg. af J. Galskjøt. 1862. – Autografiske Optegnelser af Etatsraad Lauritz Foss. (Personalh. Tidsskr. 4. rk. VI, 1903). – Domprovsten i Roskilde. 1909. (Memoirer og Breve, X). – Nicolaj Bøgh: Christian Winther. Et Livsbillede. I. 1893. – Af Grundtvigs Dagbøger. (Grundtvigs Udvalgte Skrifter, udg. af Holger Begtrup. I. 1904). – N. F. S. Grundtvig: Poetiske Skrifter. Ved Svend Grundtvig og Georg Christensen. I–IX. 1880–1930. – F. Rønning: N. F. S. Grundtvig. I–IV. 1907–14. – N. F. S. Grundtvig: Kirkelige Leilighedstaler. Samlede af C. J. Brandt. 1877. – Glahn-Samfundet. I–III. 1917–40. – Hans Egede Glahn: Ingemanns og Grundtvigs første Kærlighed, Marie Blicher. (Berlingske Aftenavis 27/12 1938).

¹ Hans Egede Glahn (1783–1874). 1811 Apoteker i Sorø.

² Det originale Manuskript til dette Digt ejes af Artiklens Forfatter.